

Verdad es, & in explicitat. motus proprii de censibus, condit. 5. dub. 2. Ferdin. Rebellus 2. p. de obligat. iustitia, q. 6. num. 18. & 19. Leonard. Lessius de iust. & iure lib. 2. cap. 22. n. 91. Reginald. Azorius, Bonacina, Scaccia, & Lud. Cenc. supra à nobis relati dissertat. 28. n. 29. ad fin. vbi & Auendañi meminimus, sic cum accipientes d. n. 19. & adhuc post nonnullos alios Stephan. Gratian. disc. ept. forens. tom. 4. cap. 654. n. 7. & 8. Christophorus Marcius post decif. 29. Rota Senensis, examinat. 18. ex n. 1.

Ad quintum, & vltimum prioris sententiae fundamentum n. 14. allatum ex extranag. 1. & 2. de empr. & vendit. verè & concludenter (ni fallor) respondimus n. 17. illud potius pro nostra retorquentes, vt & fecere Nanar. ad cap. si fenaueris 14. q. 3. sub tract. de censibus q. 3. n. 74. verè. Secundo quod praefate, Ioan. Bapt. Lup. ad l. 2. C. de pact. inter empr. S. 2. n. 63. circa finem principij, verè. Probatur etiam, Valalc. de iure empr. q. 32. n. 16. verè. Et id quoque Pat. Ludou. Molin. de iust. & iure tom. 2. disp. 383. n. 12. verè. Hinc constat, Ioan. Azot. 3. p. iust. moral. lib. 10. cap. 5. q. 2. post medium, verè. Sed certè eiusmodi responsio, Fachinens controuers. lib. 2. cap. 44. verè. Quibus verbis, Ludou. Auendañ. & Ludouic. Cenc. de censibus, ille cap. 58. n. 34. & cap. 60. n. 10. hic verò p. 1. cap. 3. q. 1. art. 6. n. 37. & 38. Petrus Binsfeld. ad cap. in ciuitate, de vsur. q. 12. concl. 2. ad 7. condit. verè. Neque refert, ac ferè omnes alij, supra à me relati n. 42.

DISSERTATIO XXXIV.

Quod ius ex censu consignatiui constitutione super certo fundo facta contrahatur? Variè circa hoc sententiae, earumque effectus recensentur, quæ ad duas principales rediguntur, quarum verior eligitur & ex vera huiusmodi census diffinitione vitra omnes tradita verissimè con. probantur; vnde plura alia ad praxim vtilia inferantur, maxime illius questionis resolutione, quo ex tempore rei censitæ possessor census iuri aduersus dominum præferat? & obiter de præscriptione tertij hypothecæ possessoris in debitis momentancis, ac de differentia inter vnum, & alterum casum.

S Y M M A R I A.

- 1 Veritas sapiens exagitata magis splendescit in lucem.
- 2 Censu constituto super certo fundo facta, ex aliquorum sententia, veram, & propriam inducit hypothecam, caterarum regulas in omnibus sequentem, nisi ad certum fundum fuerit limitata.
- 3 Hinc sententia consequens est primo, talem hypothecam accessoriam esse personalis obligationis, velati principalis, adeoque conservari in persona debitoris, & si fundus subingatur, vel minus idoneus reditu solutioni effectus fuerit, vel etiam penitus extinctus.
- 4 Secundo talem hypothecam requirere excoñsionem debitoris, antequam ad singularem rei possessorem deueniat.
- 5 Tertio, huiusmodi hypothecam indiuiduam esse, pro-

ut est sui natura quolibet vera. & propria hypothecæ & n. 8.

Hypotheca si in pluribus fundis consistat, qui ad diuersos deuenierit possessores, quilibet in solidum hypothecaria actione conueniri potest, etiamsi vniuersales successores sint debitoris hypothecarij ibid. cum 2. n. loqq.

6 Haeredes debitoris personalis absque hypotheca pro virili tantum parte pro tali debito conueniuntur, quod si debitum hypothecarium sit, singuli haeredes hypothecatas res possidentes, in solidum pro eo tenentur.

7 Hypotheca possessores si plures sint, etiam ex titulo singulari, quilibet in solidum pro debito hypothecario conueniuntur.

8 Censu potest consistere super diuersa rebus, seu praedijs, et specialiter subingata.

9 Possessor cuiuslibet rei censui subingata, est alia possideatur ab alio, in solidum pro reditu ex plurimorum sententia, quamquam non omnes in ratione conueniant conueniri potest, idque praxi receptissimum est, ibid. & quid in puncto iuris n. 5 & 6.

10 Censu constituto super certo fundo vel fundis simpliciter facta, ex aliorum sententia, & si veram ac propriam inducat hypothecam, non tamen illam inducit regularem, sed irregularem, & in eo potissimum, quod excoñsionem debitoris principalis non requirat.

11 Censu tamen creditor, iuxta hanc sententiam, poterit si voluerit, anullo rei censitæ possessore census impositionem, eiusve haeredes personali actione pro exigendo reditu directò conueniri, & quare? ad de veritate n. 60.

12 Hypotheca censuali irregularitas in eo quoque à nonnullis statutis, quod si in pluribus consistat fundis, ad diuersos possessores deuenientibus, non potest à quolibet in solidum census exigere, sed tantum pro rata rei possessa.

13 Censu constituto, ex aliorum sententia, veram ac propriam hypothecam in re censita non inducit, sed ius aliud reale, per se subsistens, cuiusdam oneris perpetui, & quasi seruitutis immotuatæ, praedio inherens, quod quilibet eius possessorem sequitur, & n. 26. & 48.

14 Iuxta hanc sententiam possessor quilibet rei censitæ pro reditu directò conuenitur, nulla debitoris censuali, vel eius haeredum excoñsione praemissa, ex ipsa census natura, absque ulla limitatione regula in hypothecis tradita, & n. 55.

15 Imò necessario tertius rei possessor, iuxta hanc sententiam, pro reditu conueniendus est, nec aduersus census debitorem, vel eius haeredes actio personalis regulariter dirigi potest, & n. 55.

16 Nisi in subsidium, cum possessor solvendo non est, & n. 55.

17 Vel si res censita fuerit euicta, sine euictio fuerit promissa, quod huic contractui minimè repugnat, siue non, & quare? ac n. 55.

18 Emptio, & venditio vera celebratur in censuali contractu non rei censitæ, sed iuris exigendi ex ea reditu annuo, ibid.

19 Euictio in contractu emptionis, & venditionis ex ipsius natura venit, est nihil à contrahentibus dictum fuerit.

20 Censu creditor, secundum plures, potest reditu decursos antequam res censita ad tertium possessorem perueniret, vel ab eo, vel à debitor, eimve haeredibus pro libito exigere. Contrarium defendunt ex n. 56.

21 Decursos, vel decurrendos ita demum, ex aliquorum sententia, à tertio rei censitæ possessore exigere potest, si se irrequisto res ipsa in eum fuerit alienata secus alius, & quare? Contrarium defendunt num. 62.

20 Si plures sint res censui specialiter subingatae, & diuersi earum possessores, non potest quilibet in solidum, sed pro rata rei possessa pro reditu conueniri, ex natura iuris realis, contracti ex censu impositione super illis rebus, & quare? ac n. 63.

21 Censu constituto super certo fundo, vel feudis, ex aliorum sententia inducit tantum ius verè, & propriè hypothecarium, personalis constitutis obligationi accedens, quam ius reale, per se, & principaliter subsistens, adeoque contrarias producit actiones, ex vno & altero iure resultantes, quarum altera ex electione competit.

22 Ex Auctoris tamen sententia tantum potest inducere vel ius verè, & propriè hypothecarium, idque regulare, & ordinarium, vel ius aliud reale, per se ac principaliter subsistens, & personalem constitutis obligationem velut accessoriam ad se trahens, & quare?

23 Regula in dubio haerendum est, nec ab ea recedendum, nisi eius limitatio in aliquo speciali casu ostendatur.

24 Contraria in eodem subiecto consistere simul nequeunt.

25 Actiones due contrariae possunt alicui ita competere, ut vnam ex his, quam malit actor, eligere possit, & qualiter hoc accipiendum sit?

26 Censu consignatiui diffinitio, varia ab interpretibus traditur, remissive.

27 Legis omnis diffinitio 102. aliter 102. ff. de reg. iur. communis intellectu refertur, & exploditur, cum numeris sequentibus, & verus traditur, n. 30. & 31.

28 Diffinitio quidammodo illa propriè non est, sed descriptio potius, qua subuenitur, siue bona diffinitionis requisitis caret, & qua illa sint?

29 Diffinitio propriè à definitione differt, licet frequentius apud Auctores haec vocabula confundantur, & quid propriè diffinitio sit? in quam rem quamplurime leges expenduntur.

30 Vox ambigua in ea significatione semper est accipienda, quæ rei de qua agitur aptior sit.

31 Lex 1. in verbis, cum in aliquo vitata est, expenditur, & intelligitur.

32 Regula proprium est vitari, siue in aliquibus casibus fallere, ac limitari, ibidem.

33 Censu consignatiui redimibilis diffinitio non ab Auctore traditur.

34 Contractus verbum omnes contractuum species comprehendit, tam à iure gentium introductas, quam à iure civili, & qua sint illa?

35 Censu consignatiui redimibilis à consuetudine originem ducit, non à iuramento, ut plerique falso existimantur.

36 Contractus feudalis, & liuellarius, moribus, & consuetudine introducti sunt.

37 Censu consignatiui redimibilis à Romanis Pontificibus sub certis conditionibus permissus est, atque ita excluditur, ac secernitur à fenneratio qui iure tantum civili vsque ad certas metas permissus fuit, & à liuellario, cui palliata inest vsura.

38 Censu consignatiui redimibilis ad sui substantiam requiritur pretij acceptio, in eoque distinguitur à simpliciter contractu emptionis, & venditionis, qui pretij conuenientiam dumtaxat exigat, & ille accedit magis contractibus, qui celebrantur.

39 Pij constituto aliter pretij numerationem desiderat, quam cetera extraneas, ibid.

40 Distinguitur etiam à censu iam constituto, & censibus, aliis modis quam per venditionem impositionis, & quare?

39 Pretium iustum etsi exigatur ad censu consignatiui iustitiam, non tamen ita, ut eius defectus irritum ab initio reddat tatum contractum, sed ut locum faciat reduktioni ad iustum pretium, contractum dumtaxat irritum, quatenus pensiones perceptæ superant illud.

40 Lex 6. vers. Y assi ordenamos, inulto vers. Y no se pueda, tit. 15. lib. 5. nouæ compilat. expenditur, & exornatur.

41 Venditionis verbum nec sicuti supponit emptionem, & personarum diuersitatem, & quare?

42 Materia subiecta consignatiui censu neque est rei illi specialiter subingata, neque sunt eius fructus, sed ius ipsum exigendi redditus pecuniarios, super illa impositione contemplatione fructuum illius, & quare?

43 Censu fructuarij maioribus, quam pecuniarij, periculis sunt expositi, & iure Regio Hispanæ prohibiti sunt, atque antea impositi ad pecuniarij licitos reducantur.

44 Lex 4. & 7. tit. 15. lib. 5. nouæ compilat. exornatur, ibidem.

45 Censu subiecti potest res, ad qualescumque debitoris dominium, etiam reuocabile, vel vitale tantum pertinet, modo non sit alienationis prohibitioni affectum, item res aliena de censu dæmini.

46 Subiecti etiam possunt res non propriè immobiliæ, sed pro talibus à iure reputatae.

47 Verbum idem potest ad diuersa referri, & diuersimodè accipi respectu vnius, ac respectu alterius.

48 Censu consignatiui redimibilis forma in eo consistit, quod redimi possit ad libitum venditoris, non emporis, & contrarium pactum cum fenneratio redditus.

49 Eius redemptio etiam pro parte fieri potest, & contrarium pactum, ut non nisi in totum fieri valeat, & si non sit vsurarium, est tamen illicitum, & à censuali contractu remouendum, si non maioris pretio, ultra communem census taxam praestitit, compensetur.

50 Contrarium, quod talis redemptio pro parte tantum fieri nequeat, nisi ita ab initio inter partes conuenierit, & multo magis valeat conuenio contraria, quæ non pro parte, sed in totum redemptio fiat, docuerunt plures alij, qui simpliciter accepti impugnantur.

51 Partis nomine regulariter, dum de alio non constat, dimidia tantum intelligitur.

52 Censu dominus pro dimidia saltem parte redemptionem admittit, re cogi potest, non etiam pro minore, pro qua non admittenda multo magis conuenio valet, quomodo temperatur sententia existimantium, non posse per partes redemptio fieri, maxime pacto de ea re interueniente.

53 Decisio incidens Hispalensis Senatus.

54 Censu consignatiui consistere nequit absque fundo aliove re immobili, vel aquipollens frugifera, velut materia, basi, ac fundamento, super qua, vel quo imponitur, ac venditur, & eius rei effectus.

55 Lex si fideicommissum 50. §. tractatum, ff. de iudicijs, expenditur contra Felicianum, qui ei non rectè satisfaciit, ibid.

56 Actio pro annuo reditu competens, realis est ratione rei, & oneris ei annexi, in cuius consequentiam venit obligatio personæ, & ideo dicitur personalis in rem scripta.

57 Dirigi necessario debet, reditu potest, aduersus tertium rei censitæ possessorem, nisi in subsidium,

cum ille soluendo non est, vel ex causa emittio- nis. 56 Non competit pro rebus decursis antequam ad tertium possessorem res censita pervenerit, & per eam alt. cogitur vel onus agnoscere correspondens fructibus, quos inde percipere potest, vel rem dimittere. 57 Possessor singularis rei censita, est census onus agnoscat, non potest teneri ratione fructuum, quos non percipit, sed pro perceptis a se durante possessione respectu, & pro antea decursis agi debet adversus antecessorem, qui percepit illos, & quare? Lex sed venditor 13. ff. de aqua, & aqua pluvial. ascend. expenditur, ibid. Lex apud eum 7. C. de censib. & censitor. lib. 11. similiter expenditur, ibid. & intelligitur num. 60. 58 Non eo magis tenetur pro rebus antea decursis, quod creditor diligens fuerit in petendo eos ab antecessore, nec consequi poterit, & quare? 59 Possessor rei tributaria tenetur pro reliquis antecessoris, sine pro tributa prateriti temporis, adeo ut contrarium effici pacto nequeat. Idemque in decimis, & iuribus Episcopalibus, ac similibus, & quare? 60 Tacite rem ipsam tributariam, & cetera eius bona pro tributa habet a iure obligata, qua ratione, & pro prateritis tenetur; quod ius postea restrictum est ad emendam, vel alio titulo accipientem a privato, secus si a Principe seu fisco, & quare? nonnullae leges difficiles obiter explicantur, & cum aliis conciliantur, cum numero seq. 61 Princeps seu fiscus, re tributaria per unum eius possessorem in alium quolibet titulo translata, electionem habet an contra hunc vel antecessorem agat pro reliquis prateriti temporis. 62 Censu dominus, seu creditor requirendus est a debitorum seu domino rei censita cum alienante, ex motu proprii Py V. secus ex extraneantibus Martini, & Calixti, quamvis his non repugnet, quod talis requisiti in pactum deducatur, contra Olanum. 63 Actio in rem scripta pro censu competens, si res censita in plures possessores diversis sit, non potest adversus quemlibet insolidum exerceri, sed pro rata tantum, & contraria sententia rejicitur. 64 Contrahentium mens in dubio iuxta naturam contractus, & iuris regulas in eo traditas interpretanda est. 65 Censu si simpliciter constituitur ac vendatur super re immobili frugifera, nec ad aliud venditor obligetur, re censita in alium translata, non ille, sed possessor dumtaxat conveniendus est actione in rem scripta; secus si venditor etiam ad censu solutionem personaliter obligaverit, & quare? 66 Censu venditor, ultra realem censu impositionem ad reddituum solutionem personaliter obligatus, euitare non potest executionem adversus se petitam, re ipsa dimissa pro redditibus, aut etiam oblata cum aliis bonis, iusto pretio estimatis pro sorte principali, ac redditibus decursis. 67 Actio personalis in rem scripta pro censu adversus tertium rei censita possessorem, & merè personalis adversus venditorem censu, qui se etiam personaliter obligavit, competit ex electione censu domino. Executio adversus tertium possessorem regulariter dirigi nequit, nisi in certis casibus, remissis.

68 Executio adversus recognoscenem censum, & ad eius solutionem se personaliter obligantem, posteaque rem censitam alienantem dumtaxat locum habet pro redditibus, possessionis ius tempore decursis non pro futuris. 69 Recognitio censu, & obligatio facta a possessore rei censita, cum fiat ex necessitate possessionis, intelligenda tantum est quatenus necessitas ipsa postulat, nisi recognoscens aliter se voluntarie obligaverit, proze iure potest. 70 Possessor singularis rei aliquo onere affecta, cum titulo & bona fide prescriptione longi temporis tunc est, ne adversus eum agi possit actione in rem scripta puta metus, vel similit. 71 Idem in possessore rei hypothecata, nisi causam seu titulum habeat a non domino mala fide, quia iure civili, non nisi triginta annis praescribit; iure autem Canonico, cui in hac materia standum est, nullo tempore. 72 Lex 63. Tauri, quae est lex sexta, titulo decimo quinto, libro quarto, non compliat, dum actionem hypothecariam, vel mixtam realem tempore, & personalem simul, 30. annis praescribitur, procedit respectu debitoris principalis, eiusve heredis, non respectu tertii possessoris cum bona fide, & titulo. 73 Prescriptio inducitur tam favore possidentis tempore legitimo cum bona fide & titulo, quam odio domini, aut creditoris, intra id tempus petere negligentis, & ad litium materiam ampliandum, & n. 83. 74 Prescriptio regulariter non currit contra impedimentum de iure agere, nisi in eius fuerit potestatis impedimentum removere, & id non remouit. 75 Prescriptio hypothecaria actionis tertio rei hypothecatae possessori, per longi temporis spatium contra creditorem competens, ab ipso possessionis initio currit, non a die factae excussiois, ex veriore, ac receptiore sententia contra Alex. & quare? 76 Idem in tertio rei censita possessore, ut ab initio currat ei prescriptio adversus dominum censu, non a tempore quo debitor in solutione cessavit; putant Ioan. Gutierrez. & Felicianus, procedentem sententiam cum ista confundentes. 77 Prescriptio annis redditus respectu tertii possessoris red censu adversus dominum seu creditorem, currit tantum incipit ab eo die, quo principalis debitor eiusve heres in solutione cessavit. 78 Possessor bona fidei, & cum iusto titulo rei affectae aliquo iure pro debito momentaneo, neque tractum successuum habente, longi temporis spatio, ab ipso possessionis initio computando, legitime id ius praescribit; secus si sit affecta tali iure pro debito successivo reali, & n. 88. 79 Ius rei affirmum pro debito successivo, puta annuarum praestacionum, si ex contractu descendat, unicum est, & unica eius obligatio, secus si ex testamento, puta a ex legato annuo, quia in plura iura, ac legata pro annorum diversitate scinditur. 80 Praestatio annua, quae ex contractu debetur, non minus quam quae debetur ex legato, illud sub se includit praestaciones annuas, sed illud interest, quod eorum obligatio ex contractu, statim pro omnibus oritur, & unica prescriptione tollitur, ex legato vero, dumtaxat oritur pro primo anno, non pro sequentibus, pro quibus praescribi nequit, utpote nondum ortas, & nova Valasci opinio, remissis constituitur. Executivum ius pro annis praestacionibus ex contractu competens, non tollitur unica prescriptione, sed tantum pro redditibus decursis intra decem annos, quo iure executione praescribitur, remissis Paradorum, ibid.

81 Praescriptio iuris pro annis praestacionibus, siue ex contractu, siue ex testamento debetur, incipit a tempore cessationis, licet quaedam unam, vel plures praescriptiones differentia sit inter contrahens, & legata, & intelligitur l. cum notificami 7. §. finali, Cod. de praescripte. 30. vel 40. annor. 82 Possessor tertius rei censita longi temporis possessione, etiam cum bona fide, & titulo habita, censu oneri non praescribit adversus eius dominum, seu creditorem, dum debitor non cessavit in solutione reddituum. 83 Nec allegare potest, quod censu dominus potuerit impedimentum sibi ex debitoris solutione obtinens removere, eam recusando, & ad possessorem ipsum potius recurriendo, & quare? cum nun. sequenti. 84 Creditor non potest iuste recusare solutionem sibi factam, ne dum ab ipso debitor, sed & ab alio quolibet eius nomine, eaque solutione ipsa iure obligatio tollitur. Diligentia quae adhibita non prodest, frustra nea est, & minime necessaria, ibid. 85 Censu dominus si extrajudicialiter tantum debitorum pro redditibus interpellans, illos ab eo recuperavit, non potest negligentia inculcari, eo quod ad possessorem potius non recurrerit; secus si iudicialiter per litem contestationem, vel quasi illam interpellaverit, & quare? 86 Scientia in dubio non praesumitur, sed ignorantia potius, & ideo probanda est ab allegante. Perri Poolerij, & aliorum distinctio, quo ad censu praescriptionem respectu tertii possessoris adversus dominum censu, partim defenditur, & partim impugnatur, ibid. cum 2. num. seqq. 87 Protestatio, aut denunciatio, a domino censu, postquam debitor iudicialiter interpellatus, facta possessori rei censita, nihil ei nocet quominus minus censu ius adversus illum longo tempore praescribat, & quare? 88 Contraria factio, cui altera pars non consentit, praestantem non relevat, nec contraria iuris dispositionio. 89 Petrus a Salazar putans, rei censita possessorem censu oneri dominum non praescribere, nisi pro longum tempus a die denegata retrò annue pensionis, & subsecuta domini patientia, refellitur. Servitutis quasi possessio, si illa sit negativa, incipit ab eius negatione, & prohibitione, secus si affirmativa, ibid. 90 Ioann. Gutierrez. & Felicianus, putantes indistincte, rei censita possessorem ius censu adversus dominum praescribere a die adeptae possessionis, inspectis Doctoribus quorum autoritate nituntur, soli in sua opinione reperuntur. 91 Speculator, & Henricus Boich circa praescriptionem rei conductae, vel emphyteuticæ in certum alienata, expendantur & explicantur. Emens bona fide a conductore rem conductam eam triginta annorum spatio adversus dominum praescribit, etiam si se tempore conductore pensiones soluta fuerint, domino tamen ratione iustitiae ignorantia restituere competit, ibid. 92 Ita denum eam rem praescribit, si verè sit a conductore in eius quasi propria possessionem inductus, secus si sit a tantum, & intelligitur l. quamvis 32. §. si conductor, ff. de acquirenda possess. 93 Emens etiam bona fide ab emphyteuta, usufructuario, vel fundatario, non eaque rem praescribit adversus dominum, ac emens a simplici conductore, & quare?

94 Decisio incidens Granatensis. 95 Res alicui donata ad sacros Ordines suscipiendas in proprium eius, illos accipientis, patrimonium transfert, de qua et tali solus ipse disponere potest. 96 Res specialiter obligata, & alienari prohibita, non prohibitione absoluta, sed qualificata, nec aliud exprimente, quam iure inerat, non potest adversus tertium eius possessorem exequi absque praeiudicium debitoris excussione. 97 Semper dictio omne tempus, omnemque casum quatuordecimque contingentem regulariter significat. 98 Restringenda tamen est secundam naturam actus, cui adicitur, materiamque subiectam. 99 Non excludit legitimam praescriptionem, & nonnulla iura obiter explicantur. 100 Multo minus excludit longissimam, & quare?

APPENDIX PRÆCEDENTIS.

AMETI questionis huiusce resolutio ex his, quae in precedenti dissertatione lato scripta sunt calamo satis colligitur, ut tamen clarior, ac dilucidior appareat, ob varias circa eam interpretum sententias, illas hic & in sequenti dissertatione commodioris doctrinae gratia sigillatim propositis examinat, ac discutere opere pretium dixi, quia * vt dixit Innocentius 1. epist. 7. relatus in capite graue 7. §. 3. questione nona, veritas sapientis exagitata magis splendet in lucem, quod & Seneca libro secundo, de ira, ad Donatum, capite 29. his verbis enunciat: Magis enim veritas elucet, quo sapienter ad manum venit, confert & Text. in lege diuis fratres 17. illic: sed cum, & ipso Martiano, & aliis amicis nostris peritris adhibitis, plenius tractaremus, magis usum st. ff. de iure patronat. in lege finali, §. mixta 26. illic: & notando & disputando bene & optima ratione decrevit, ff. de numeribus, & honoribus, & in capite finali, illic: & tandem actio ventilatur, quousque ad rei veritatem perveniat, 30. questione quinta, & observantur ad varia Paul. Castrensi. conf. 23. in principio, volumine primo, Alexander consilio 51. numero primo, libro quarto, Aymon. Crauet. consilio 135. numero 18. parte 1. Roland. a Valle conf. 6. num. 2. vol. 1. conf. 66. num. 1. & conf. 100. num. 2. volum. 2. conf. 13. 24. & 50. vbi que n. 1. vol. 3. & conf. 1. n. 1. vol. 4. Ioan. Neuzan. in praesud. s. h. lue nuptial. num. 4. & 5. Bonad. in polit. lib. 1. c. 10. n. 1. vers. potaque con la dilputa, & in notatis, lit. B. Cardin. Tuschens praesic. conclus. tomo secundo, littera D. conclusionem 507. numero primo, & tomo octavo, littera V. conclusionem 170. num. 2. Prior igitur sententia vult, ex censu constitutione, super certo fundo facta, veram ac propriam induci hypothecam, eaque regularem, siue ius, & regulas ceterarum hypothecarum in omnibus sequentem, nisi forsan ad certum factum fuerit limitata, ac restricta, ita vt constituens, & eius haeredes, aliive successores non teneantur ad reddituum solutionem, nisi ratione rei, & quando illam possederint, vt hoc tantum casu illa censu constitutio inducat ius omnino reale praedio inherens, quod quemlibet eius possessorem sequatur, ad quem recta via eundem sit pro redditu consequendo, alias vero minime; enius sententia, & distinctionis antesignanus commendatur impius quidam Doctor, aliqui non contemnendae auctoritatis, quem refertur non

non tamen omnino probat (vt ad sequentem sententiam videbimus) D. Præles Couar. var. resolut. lib. 3. c. 7. n. 5. ver. ult. ad finem in principio, eiusdem verusculi, illic: obligationem ad solutionem annui reditus præcipuam, esse personalem, fundum autem vel rem ipsam, super qua reditus constituitur, accessorie apponi, & probatur Ioan. Garfias de expens. c. 4. n. 42. (cuius ad hoc meminit, eadem tamen hunc limitatæ impositionis indubium asserens, & qui raro euenire potest, Gaspar Rodericus de ann. reditib. lib. 2. quest. 9. num. 52. ver. Verum Ioannes) Mattheus Ferrerius in annor. magna ad Guidonem Papæ, quest. seu decif. 432. §. vide de hac quest. paulo post principium, ver. In hac causa animaduertendum est, Federicus Martin. de iure consuum, c. 4. n. 47. & c. 8. n. 193. & 206. cuius mentionem ad id fecere Bernard. Graueus præf. conclus. ad obseruat. Gaillij, lib. 2. concl. 7. corollar. 1. n. 4. & Ludovic. Cencius de censib. p. 3. cap. 1. quest. 1. art. 1. n. 1. post med. ver. Feder. autem. Idem quoad primam partem, quod vera & propria hypotheca regularis & ordinaria inducatur, tradidere plures relati ad Ludovic. Auend. de censib. c. 2. 3. num. 9.

Cui sententiæ sequenti potissimum consecraria sunt. Primum est, huiusmodi hypothecam ex censu impositione super certo fundo simpliciter, non etiam limitatæ, ac taxatiuæ facta inductam accessoriam esse personalem, ac principalem obligationis, qua census venditor ad eius solutionem mane adstrictus, adeoque conservari in persona ipsius venditoris, seu debitoris, eiusve hæredum, est fundus, super quo census fuit constitutus, vel minus idoneus reddituum solutioni effectus, vel penitus extinctus fuerit, iuxta regulam Text. in l. creditor qui non idoneam 28. ff. si certi. per. l. aduersus 10. cum relatis ad Glof. verbo integra, c. de obligat. & alt. quod præsertim docuerunt impius ille Doctor, & D. Præles Couarr. eum in hoc lecturus vbi proxime, Ioannes Garfias d. c. 4. numero 433. ac plures alij, præcedenti dissertatione à me relati sub num. 15.

Alterum est, talem hypothecam requirere excussionem debitoris censuali, antequam ad tertium ac singularem rei censui subingatur possessorem pro redditu exigendo denentur, pro vt cuilibet alij hypothecæ regulatæ est, Aurb. de fideius. §. si quis igitur, & §. sed neque ad res, collat. 1. cum similibus à me relatis dissertat. 20. num. 4. vbi exornari pluribus, quibus addo Fontanellam, alios referentem de pact. nupt. class. 4. gl. 18. p. 2. num. 61. id quod in terminis consignatiui census ex ea ratione docuerunt aduersus D. Couarr. & eius assecias Peregrin. conf. 97. num. 13. & 14. lib. 1. Ioan. Garfias, de nouissima eius rei praxi in Gallæo Senatu testatus d. c. 4. num. 4. Gundifalvus Paz in praxi. 4. p. tom. 1. c. 1. num. 49. in fin. & in puncto iuris verissimum esse profiteatur Felician. tom. 2. de censibus, libri 3. cap. 4. num. 16. §. sed hæc ratio, ver. Vnde Ioannes, & ad finem, num. ver. Quam ob rem, licet contrarium, nempe excussionem non esse necessariam, vt ad tertium rei censuali possessorem denentur, in praxi receptissimum esse aduersus eandem Ioann. Garfiam ibidem testetur, qua de re ad sequentem sententiam disseram.

Tertium & vltimum est, huiusmodi hypothecam, ex censu impositione contractam, indiuiduam esse, quia talis est sui natura, quælibet vera, ac propria hypotheca, l. rem hæreditariam 65. ver. Quærebatur, illic: propter indiuiduam pignoris causam, ff. de enud. cum similibus relatis ab Antonio Gomezio variat. resolut. tom. 2. c. 10. num. ult. illat. 9. & mox referendis. Ex qua indiuiduitatis ratio fit, vt si hypotheca aliqua in duobus fundis v.g. consistat, qui ad diuersos devenierint possessores, quilibet insoli-

dum hypothecaria actione conueniri valeat. Idque generaliter & indistinctè locum habet, siue scilicet possessores eiusmodi vniuersales sint debitoris successores; qui quamuis, * si sola personalis actio esset, pro virili portione tantam conueniri possent, l. in executione 85. §. 1. ff. de verb. obligat. l. 1. & c. de hered. alt. cum aliis relatis à Gomezio, rationem explicante d. c. 10. n. 3. ver. Secundo casu, at vbi ei accedit hypothecaria, eius ratione in solidum conueniuntur, l. his consequenter 18. §. Celsus 4. ver. cum alias, l. hæredes 25. §. idem iuris 14. & l. si seruus 31. ff. famul. et sic. l. si necessarias 8. §. si vnus, ff. de pignorat. alt. d. l. in executione 85. §. item si ita 6. ver. Quammodum ff. de verb. obligat. l. si pro fratre 3. ver. sculo. Siue pignoris. C. de negot. gest. l. quandam 6. C. de distract. pignor. l. 1. C. de iurione pignor. melior Text. vbi vtrumque probatur, in l. 1. & 2. C. si vnus ex pluribus hæredibus, & vltra ordinarios vbi que, notantur Roder. Snar. ad l. post rem indicatam, ff. de ro iud. in declar. legis Regni, limit. 1. (que est sub verbo que las cumplades) n. 14. ver. Nam licet verum, Ioan. Ronchegals ad l. eandem 9. in princip. n. 284. ff. de duobus reis, cum aliis infra; siue etiam successores singulares sint, * nam quilibet poterit hypothecaria actione in solidum conueniri l. creditoris arbitrio 8. vbi notat Bart. n. 3. ver. In contrarium, ff. de distract. pign. l. Mofchis 47. in fine principij, ff. de iure fisci, vbi obseruat gl. verbo possessorem omnem, in princip. innot. ver. Sed prima verior, quæ exponit omnem, id est quemlibet, recepta à Bart. ibi, num. 11. ver. Dico quod potest, & num. 2. rationem explicante, quod nimirum illa dictio singularis numeri, est distributiva, cuiuslibet in solidum actum tribuens, licet dictio omnes pluralis numeri, collectiua sit, sequitur communis, quam resoluunt Iason, & si non rectè applicans, in §. item si quis in fraudem, num. 128. innot. addit. penult. Antony Carcaffona, insi. de alt. Petrus Philippus Cotneus consil. 237. num. 3. vol. 3. (qui corruptè ab aliis allegatur conf. 135. vol. 1.) Ioannes Petrus Ferrarientis in praxi, tit. 44. de forma responsionis in actione hypothecaria, gl. 8. de exceptione excussionis, num. 27. & 28. Guido Papæ quest. seu decif. 432. num. 4. Casian. ad consuetudines Burgund. Rub. 5. des censles, §. 2. num. 35. Negulant. Fano de pign. l. membr. 8. part. 2. num. 48. 49. & 50. Matth. Afflicti. (dicens hoc esse de iure verum, licet contrarium Ferdinandus Regis decreto statutum fuisse referat) ad consil. Neapolis. Rub. 17. de defensis impossitis, & contemptis, n. 26. in princ. innot. ver. Solutio, & ver. Licet ista, D. Præles Couar. var. resolut. libro 3. c. 7. num. 7. in princ. innot. ver. Sed nihilominus, Ioannes Baptista Lup. comment. 2. de vsur. ad l. 2. C. de pact. inter emp. & vendit. §. 2. num. 68. in princ. ver. Et in alia hypotheca, Ioannes Parlad. lib. 2. rer. quor. c. fin. 4. p. §. 1. num. 15. & 16. Ioannes Gutier. conf. 49. num. 6. Felician. Solfius tom. 1. de censibus, lib. 3. c. 2. num. 4. & c. 4. num. 11. ver. Contrarium vero, Hieron. Zenal. præf. quest. commun. contra commun. lib. 1. quest. 76. num. 16. Stephanus Gratianus discept. forens. tom. 1. c. 16. num. 11. & capite 150. num. 13. & 14. & tom. 4. c. 70. num. 33. vterque Ludovic. Auendañ. & Cencius de censibus, ille, cap. 96. num. 14. ver. Quia quidem, hic verò p. 2. c. 2. quest. 3. art. 8. num. 10. Quæ ratio * & in censu (qui potest etiam consistere super diuersis rebus, seu fundis ei specialiter subnixis, vt resoluunt Nauarr. ad c. si fuerint auteris, 14. quest. 3. num. 13. 9. §. Virgin. de Boccatis de censibus, 1. & 2. p. vbi que num. 30. Hieron. Gabr. conf. 47. n. 1. ver. Non obstat, lib. 1. Cephalus conf. 582. num. 22. vol. 4. Fr. Emanuel Rodrig. in summa 1. p. c. 87. verbo censos, num. 19. Stephan. Gratianus disceptat. forens. lib. 1.

6. 141. num. 1. & 2. ac post alios Ludovic. Cencius de censibus, 1. p. c. 39. 3. art. 2. num. 12.) ita iudicium sententia frequentissime definitum esse, vt cuiuslibet rei censui subingatur possessore, est alia possideatur ab alio, in solidum pro redditu conueniatur, testatur D. Couar. d. c. 7. num. 7. ver. Non inficior (contrarium tamen in puncto iuris vetus credens, vt inferius videbimus) & necum id in praxi receptissimum, sed & in puncto iuris vetus esse eadem hypothecæ, eiusque indiuiduitatis ratione profitentur Gomezio Legionensis, ita vltima iudicium sententia contra dius priores in Hispalensi Senatu iudicatum referens in c. 1. informat. ac decif. factio, ac decif. 177. per tot. Didac. Perez ad Rub. tit. 1. lib. 8. ordin. ver. Quæritur etiam vtrum hæredes, iuncto ver. Et hoc erit & ver. Confirmatur, pagina mihi 34. & 35. Parlad. d. §. 1. num. 20. & 21. Ignat. Lafart. de decima vendit. c. 10. num. 13. ver. Hæc enim est natura, & n. 14. in princip. Azeued. ad relatum, l. 1. tit. 125. lib. 5. compilat. sub n. 15. Felicianus de censibus, tom. 1. lib. 3. c. 4. num. 1. post med. ver. Ipse verò, & tom. 2. sub eodem lib. & cap. n. 17. Gutier. d. conf. 49. n. 7. 8. 9. & 10. & num. 14. ver. Hæc igitur, Vincent. Hondedens conf. 17. n. 12. vol. 2. Cenall. d. q. 76. num. 19. & 20. Parlad. lib. 2. rer. quor. d. c. fin. 4. p. §. 1. n. 20. Gaspar. Roderic. de annuis reditib. lib. 2. q. 9. num. 61. ver. At si prædici, Ioan. Paponius lib. 13. arreftorum Francia, tit. 2. de iuribus Dominicalibus, arrefto 14. Arilim. Tepatus var. sent. iur. lib. 3. tit. 37. §. de censibus, c. 66. in princ. Stephanus Gratianus d. t. 141. num. 3. & d. cap. 150. n. 15. Ludovic. Cencius dist. p. 2. c. 2. q. 3. art. 1. num. 22. & art. 8. num. 1. innot. n. 8. 9. & 10. & §. 5. art. 9. n. 29. 30. & 31. Flor. Maufon. de caus. execut. ampliat. 6. num. 41. cum 2. seg. Quod & ipsum, quantum aliis rationibus magis moti, tradidit plures tertie sententiæ infertus referentem Auctores, nempe Namar. ad c. si fuerint auteris, 14. q. 3. n. 114. q. 17. Aluar. Valal. de iure emph. §. 2. n. 15. ver. Sed quia in contrariis, Pat. Molin. de iust. & iur. tom. 2. dist. 383. n. 13. Leonar. Lexius cod. tract. lib. 2. c. 22. n. 89. ver. Sed contrarium, Hieron. Fernan. Otero diuers. quest. iur. p. 2. q. 1. n. 19. Virgin. de Bocar. de censib. p. 3. n. 51. circa fin. ver. Et si census, Auendañ. de censib. d. c. 96. n. 14. ver. Quæ quidem, ad fin. & ver. Considero etiam.

Secunda sententia cum præcedenti in eo conuenit, quod consistit, ex censu impositione super certo fundo, vel fundis simpliciter facta, veram ac propriam contrahi hypothecam, personalem imponentis obligationi, veluti principali accedentem; ab illa tamen dissentit dum talem hypothecam per omnia regularem, & ordinariam, facit, in nihil ab aliis dulantem, quam secunda hæc sententia irregularem potius facit, & extraordinariam, ceterisque fortiozem, siue aliarum hypothecarum regulas non omnino sequentem, & in eo potissimum, quod principalis debitoris excussio in ea non requiritur, vt in aliis exigitur. Quod in terminis, quasi ex sententia Guidonis Papæ, & Casianei, (qui tamen non hypothecarij iuris ratione, sed longe alia nituntur, vt suo loco videbimus) docuit reuera, tamen motus ratione, contrarium potius insinuant, vt pot. videbimus, D. Præles Couar. d. cap. 7. num. 6. ver. Hinc etiam; Redoan. d. q. 17. num. 69. Gutier. præf. quest. lib. 2. q. 177. num. 4. Felician. de censibus d. lib. 3. cap. 4. num. 8. Zenall. dist. q. 76. num. 32. Rodrig. d. q. 9. num. 51. ver. Quæritur, Stephan. Gratian. disceptat. forensium tom. 1. d. cap. 141. num. 1. & d. c. 150. num. 17. ac post plures alios Lud. Cencius de censib. p. 2. c. 2. d. q. 3. art. 1. num. 13. & 15. & art. 7. n. 9. & 10. & d. q. 5. art. 7. n. 10. & d. art. 9. num. 41.

Sed & in eo plerique ex supra relatis huiusmodi. 1. di hypothecam censualem irregularem esse volunt, addit si in pluribus consistat fundis, qui ad diuersos possessores devenierint, vel (quod idem est)

tiert. ad l. nemo potest ff. de legat. 1. n. 31. ver. Quia hypotheca hæc, & præf. quest. lib. 1. q. 90. num. 7. & q. 148. n. 45. & lib. 2. q. 167. num. 4. q. 168. n. 6. circa fin. ver. Obligatus tantum, & q. 169. n. 3. circa medium, ver. Ergo cum ex venditione, & conf. 49. n. 7. & 10. Surd. conf. 162. n. 12. & 23. ad fin. lib. 2. & decif. 321. n. ult. in fin. Francisc. Milanens. decif. Sicil. lib. 2. de decif. 2. n. 5. & decif. 7. à n. 43. Gundif. Paz in praxi tom. 3. c. 2. §. 4. n. 38. Zenall. d. q. 76. n. ult. Felician. tom. 1. de censib. lib. 1. c. 4. n. 5. post ver. Ex quo infero, ita ver. Obligatio tamen fundi, & lib. 3. c. 3. n. 21. §. ita hæc dissimulare, ver. Ego quidem, c. c. 4. n. 9. ver. Possessor tamen, & num. 12. ante ver. Neque præius dicant, & tom. 2. lib. 1. c. 1. n. 5. ver. His verb. & lib. 3. c. 4. n. 16. (vbi alios congerit, quantum non omnes facis fideliter, nec satis verè) Rodrig. de reditib. dist. lib. 2. q. 9. n. 5. 1. & 2. innot. q. 19. à num. 15. maxime num. 28. Matius Gurba decif. 55. n. 7. circa fin. ver. Et nec principalis, Ludovic. Cencius de censibus p. 1. c. 2. q. 3. art. 1. num. 4. §. 6. & 7. vbi quod vera ac propria hypotheca, ceteris tamen efficacior, contrahatur ex censu impositione super certo fundo facta, quod & voluit p. 2. c. 2. q. 3. art. 7. n. 6. ver. Secundo monent vbi personalem obligationem in censu principalem esse ait, adeoque potius attendendam, & art. 8. n. 3. & 4. vbi subiungit cum D. Couarrtu. cui accessit magis, hypothecam, quæ contrahitur super prædico, quod censui subicitur, differre ab hypotheca ordinaria, quæ solet apponi in genere erga alia bona constituentis redditum, innot. per ipsum traditis dist. part. 2. cap. 2. q. 3. art. 6. num. 34. & §. 5. q. 5. art. 8. num. 6. & art. 9. a num. 3. maxime num. 5. 20. & 21. (vbi potissimum illum non necessitate excussionis effectum refert, ac sequitur) Flori. Maufon. de caus. execut. ampl. 6. num. 12. & 51. Nec dissentire videtur Petr. Auend. respons. 12. n. ult. illic, quia per impositionem census causatur ius reale, & speciale in re alienata; nam per id ius videtur intelligere hypothecarium irregulare, ad quemcumque possessorem transiens, cum alibi nempe responfo 23. n. 3. docet, talem impositionem esse quandam pignorationem, seu obligationem pro securitate pensiosis, quo posteriore loco eum pro hæc sententia inducit Aluar. Valal. (licet ipse aliam sequatur, vt inferius videbimus) de iure emph. q. 32. num. 13. ad fin. ver. Et consequenter, in eodem quem sensu idem quod Auend. asserunt Gaspar Roderic. de annuis reditib. lib. 1. q. 14. num. 7. circa fin. ver. Vltimo facit, D. Ioan. del Castillo quotidian. controu. tom. 4. c. 6. 1. n. 19. & n. 39. ver. Non obstat 4. * Fatenitur tamen huius sententiæ auctores, liberum esse creditoris censu, omisso tertio rei censita possessore, censu impostorem, eiusve hæredes personali actione, vt potest principali, directè conuenire, iuxta reg. Textus in lege actionum general. 24. al. 25. ver. In personam actio, innot. glossa verbo eundem ff. de obligat. & action. in Rubr. de leg. vnic. Codic. de actione ab hæredibus, & contra her. cum similibus relatis à Petro Duensis, qui latè protestatur, reg. 277. Idque in terminis docuerunt D. Couar. d. cap. 7. num. 6. ver. Hinc etiam; Redoan. d. q. 17. num. 69. Gutier. præf. quest. lib. 2. q. 177. num. 4. Felician. de censibus d. lib. 3. cap. 4. num. 8. Zenall. dist. q. 76. num. 32. Rodrig. d. q. 9. num. 51. ver. Quæritur, Stephan. Gratian. disceptat. forensium tom. 1. d. cap. 141. num. 1. & d. c. 150. num. 17. ac post plures alios Lud. Cencius de censib. p. 2. c. 2. d. q. 3. art. 1. num. 13. & 15. & art. 7. n. 9. & 10. & d. q. 5. art. 7. n. 10. & d. art. 9. num. 41.

Sed & in eo plerique ex supra relatis huiusmodi. 1. di hypothecam censualem irregularem esse volunt, addit si in pluribus consistat fundis, qui ad diuersos possessores devenierint, vel (quod idem est)

6. 141. num. 1. & 2. ac post alios Ludovic. Cencius de censibus, 1. p. c. 39. 3. art. 2. num. 12.) ita iudicium sententia frequentissime definitum esse, vt cuiuslibet rei censui subingatur possessore, est alia possideatur ab alio, in solidum pro redditu conueniatur, testatur D. Couar. d. c. 7. num. 7. ver. Non inficior (contrarium tamen in puncto iuris vetus credens, vt inferius videbimus) & necum id in praxi receptissimum, sed & in puncto iuris vetus esse eadem hypothecæ, eiusque indiuiduitatis ratione profitentur Gomezio Legionensis, ita vltima iudicium sententia contra dius priores in Hispalensi Senatu iudicatum referens in c. 1. informat. ac decif. factio, ac decif. 177. per tot. Didac. Perez ad Rub. tit. 1. lib. 8. ordin. ver. Quæritur etiam vtrum hæredes, iuncto ver. Et hoc erit & ver. Confirmatur, pagina mihi 34. & 35. Parlad. d. §. 1. num. 20. & 21. Ignat. Lafart. de decima vendit. c. 10. num. 13. ver. Hæc enim est natura, & n. 14. in princip. Azeued. ad relatum, l. 1. tit. 125. lib. 5. compilat. sub n. 15. Felicianus de censibus, tom. 1. lib. 3. c. 4. num. 1. post med. ver. Ipse verò, & tom. 2. sub eodem lib. & cap. n. 17. Gutier. d. conf. 49. n. 7. 8. 9. & 10. & num. 14. ver. Hæc igitur, Vincent. Hondedens conf. 17. n. 12. vol. 2. Cenall. d. q. 76. num. 19. & 20. Parlad. lib. 2. rer. quor. d. c. fin. 4. p. §. 1. n. 20. Gaspar. Roderic. de annuis reditib. lib. 2. q. 9. num. 61. ver. At si prædici, Ioan. Paponius lib. 13. arreftorum Francia, tit. 2. de iuribus Dominicalibus, arrefto 14. Arilim. Tepatus var. sent. iur. lib. 3. tit. 37. §. de censibus, c. 66. in princ. Stephanus Gratianus d. t. 141. num. 3. & d. cap. 150. n. 15. Ludovic. Cencius dist. p. 2. c. 2. q. 3. art. 1. num. 22. & art. 8. num. 1. innot. n. 8. 9. & 10. & §. 5. art. 9. n. 29. 30. & 31. Flor. Maufon. de caus. execut. ampliat. 6. num. 41. cum 2. seg. Quod & ipsum, quantum aliis rationibus magis moti, tradidit plures tertie sententiæ infertus referentem Auctores, nempe Namar. ad c. si fuerint auteris, 14. q. 3. n. 114. q. 17. Aluar. Valal. de iure emph. §. 2. n. 15. ver. Sed quia in contrariis, Pat. Molin. de iust. & iur. tom. 2. dist. 383. n. 13. Leonar. Lexius cod. tract. lib. 2. c. 22. n. 89. ver. Sed contrarium, Hieron. Fernan. Otero diuers. quest. iur. p. 2. q. 1. n. 19. Virgin. de Bocar. de censib. p. 3. n. 51. circa fin. ver. Et si census, Auendañ. de censib. d. c. 96. n. 14. ver. Quæ quidem, ad fin. & ver. Considero etiam.

Secunda sententia cum præcedenti in eo conuenit, quod consistit, ex censu impositione super certo fundo, vel fundis simpliciter facta, veram ac propriam contrahi hypothecam, personalem imponentis obligationi, veluti principali accedentem; ab illa tamen dissentit dum talem hypothecam per omnia regularem, & ordinariam, facit, in nihil ab aliis dulantem, quam secunda hæc sententia irregularem potius facit, & extraordinariam, ceterisque fortiozem, siue aliarum hypothecarum regulas non omnino sequentem, & in eo potissimum, quod principalis debitoris excussio in ea non requiritur, vt in aliis exigitur. Quod in terminis, quasi ex sententia Guidonis Papæ, & Casianei, (qui tamen non hypothecarij iuris ratione, sed longe alia nituntur, vt suo loco videbimus) docuit reuera, tamen motus ratione, contrarium potius insinuant, vt pot. videbimus, D. Præles Couar. d. cap. 7. num. 6. ver. Hinc etiam; Redoan. d. q. 17. num. 69. Gutier. præf. quest. lib. 2. q. 177. num. 4. Felician. de censibus d. lib. 3. cap. 4. num. 8. Zenall. dist. q. 76. num. 32. Rodrig. d. q. 9. num. 51. ver. Quæritur, Stephan. Gratian. disceptat. forensium tom. 1. d. cap. 141. num. 1. & d. c. 150. num. 17. ac post plures alios Lud. Cencius de censib. p. 2. c. 2. d. q. 3. art. 1. num. 13. & 15. & art. 7. n. 9. & 10. & d. q. 5. art. 7. n. 10. & d. art. 9. num. 41.

Sed & in eo plerique ex supra relatis huiusmodi. 1. di hypothecam censualem irregularem esse volunt, addit si in pluribus consistat fundis, qui ad diuersos possessores devenierint, vel (quod idem est)

contrahentibus dictum fuerit, l. 1. & 2. cum seqq. maxime l. si in venditione 60. ff. de emitt. l. non subitatur 6. & l. emptor 8. C. eod. tit. l. 1. ver. Autho enim, C. periculi. & commad. rei vend. l. vli. C. de commun. rer. alienat. cap. fin. de empr. & vendit. l. 32. & 36. tit. 5. part. 5. l. 7. tit. 10. lib. 3. fori, cum his, que vltra ordinarios vbiq. notantur Tiraq. alia iura, & authores congerens de retratu consanguini, §. 29. gl. 5. n. 4. Petrus Duenas reg. 242. D. Couarr. var. resol. lib. 3. cap. 17. in princip. Card. Mantica de tacit. & ambig. conuenit. lib. 4. tit. 2. n. 9. & tit. 24. num. 2. Pater Molin. de iustit. & iure, tom. 2. disput. 384. a num. 1. Anton. Cardoso in praxi iudicium, & aduocat. verbo empro, num. 21. Petrus Surt. decif. 208. num. 11. Mastrillus decif. 28. num. 1. 2. & 3. Card. Tuschus pract. conclus. tom. 3. lit. E. conclus. 357. per vocam, & tom. 8. liter. P. conclus. 54. num. 31. Stephanus Gratianus disceptat. forens. tom. 4. cap. 793. n. 12. Ioan. Aloyf. Riccius in collect. decif. 1. p. collect. 91. & 2. part. collect. 384. Marc. Giurba decif. 87. num. 8. Guzman de emitt. question. 23. ex num. 1. Ludouic. Cenc. de censib. p. 2. c. 1. q. 3. art. 1. n. 25. & 26. & art. 3. n. 12. Tertius * a pletique casus additur respectu reddituum decurtationem antequam res censita ad tertium possessorem pertineret, vt hos possit census creditor a quolibet pro libito exigere, nempe vel a rei censite possessore, vel si malit, a censu venditore, eiusve herede, vt in terminis tributi fiscalis, docuit Paulus Castill. in dicta lege Imperatoris, num. 1. illic: Intelige tamen sane, non quid siscus agat de directo contra possessorem, vt soluat pro tempore praterito, quia pro illo non est obligatus ipse possessor, sed ipsa res possessa, sed agit per indirectum, scilicet hypothecaria, & si possessor voluit evitare, quod sibi res non auferatur, cogetur soluere sisco pro tempore praterito, & postea recuperabit ab autore suo, vt hic in vers. Eoque exemplo, potest etiam siscus agere actione personali contra autorem, qui nunc non possidet, quia fuit obligatus pro tempore, quo possedit, & per alienationem rei non eximit se ab obligatione, & in terminis census, de quo agimus, & emphiteutis, ei similis quoad ius reale, idem Castren. conf. 333. num. 1. post principium, vers. Si vero queritur, vol. 1. Anchar. conf. 386. n. 1. ad fin. vers. Item etiam Matth. Afflic. decif. 91. n. 3. Ayra. Cranet. dicto conf. 217. n. 5. vers. Ad idem adduco, & n. 6. vers. Imo vbi agit, Vincent. Honded. conf. 17. n. 11. vol. 2. Surt. conf. 162. n. 11. in fin. lib. 2. & decif. 32. n. 6. vers. Et non solum, Valalc. de iure emphyt. q. 17. n. 17. Rodrig. de reditib. lib. 2. q. 9. n. 51. Steph. Gratian. disceptat. forens. tom. 1. cap. 141. n. 4. vers. Non solum, Andreas Molfes. ad consuet. Neapol. p. 2. tit. 2. de bonis q. 8. n. 14. Aug. Barbolan collect. ad Text. in cap. sua 26. n. 15. ext. de decim. Gabr. Perey. d. decif. 66. num. 2. vbi quoad decurtos redditus veram tantum intelligit sententiam D. Couarr. & aliorum, electionem creditori tribuentium, quos num. 10. retulimus.

19 Quartus, & vltimus casus * colligitur ex Nauarr. in d. cap. si fueraueris, num. 116. q. 22. cui accessere Virg. Boc. & Thom. Bonifign. de censibus, ille 1. part. n. 23. 24. & 25. & 2. part. n. 39. hic vero cap. 8. n. 1. Bonac. tom. 2. tract. de contrah. & restit. disput. 3. q. 4. de censibus, num. 37. dum constitunt, census venditorem, qui rem ei specialiter subnixam alienat, ita demum liberum esse ab obligatione solvendi censum, si requisito censu domino illam vendiderit, aliud esse stantes si eam abque tali requisitione distaxerit, quia tunc poterit ipse, vel eius heres directo pro censu conueniri, quasi hoc casu eius culpa in non requirendo census domino id sit adscribendum, in primo vero vice versa ipsi domino census, qui requisitus noluit rem censitam emere, sed consensit, eius alienationem in alium fieri, vt in

terminis considerat Bonacina, d. num. 37. alios tamen referens, qui id minime docuerunt, ac sequi videntur Ludouic. Cenc. de censib. p. 2. cap. 2. q. 5. art. 7. n. 11. (licet antea contrarium magis probasset d. cap. 2. q. 3. art. 1. n. 15. iuncto num. 14.) Christophor. Marc. poss. decif. 29. Rota Senens. examinata. 18. a numero 19. & 38.

Tandem deducitur ex hac tertia sententia, diuersis 20 rebus specialiter censu subnixis, vel vna in diuersas partes diuisa, ad diuersos possessores decemientibus, aduersus quemlibet non in solidum, sed pro rata tantum rei possessa agi pro censu posse, non ex aliqua irregularitate hypothecae, vt voluerunt D. Couarr. & alij supra num. 11. commemorati, cum huius tertiae sententiae authores nullam veram ac propriam hypothecam hoc in casu admittant, sed ex natura iuris realis contracti ex impositione census super illis rebus, seu praediis, quae non patitur, vt amplius quilibet possessor teneatur, quam pro viribus rei possessae, siue quantum fructus eius patitur, vt in censu reservatio, a quo consignatiuus quoad ius illud reale non differt, probat apertus Textus in d. capite constitutus 6. vers. Cuius autem, vbi notatur omnes, extra de religiosis domibus, ex quo Textu generaliter in annua pensione, super pluribus rebus imposita, id ita doerant Guido Pape, q. sen. decif. 432. num. 4. ad fin. illic: Et hoc est verum nisi esset annua pensio imposita super pluribus rebus, quia tunc debet agi contra quemlibet possessorem pro rata, capite constitutus, & C. Castani ad consuet. Burg. rubr. 5. des rentes, §. 2. num. 35. vers. Secus est, & Imbertus Rupellanus lib. 1. forens. iustit. cap. 110. quos pro sua adfert sententia D. Couarr. a me relatus d. num. 11. receptus a pluribus, quorum ibidem memini, qui hypothecae irregularitatem in eo constituant, quod assimilatur in hoc iuri reali, per se principaliter subsistenti, cuius hanc esse naturam agnoscunt; & ideo id multo magis dicere, si non solum similitudinem, sed veram existentiam huius iuris per se ac principaliter realis fateantur, argumento vulgaris regulae, quae sumitur ex Authen. multo magis, C. de sacros. Ecclis. cum similibus a me relatis, & exornatis. Dissert. 6. num. vlt. & licet plures huius tertiae sententiae authores, qui id ius per se reale dumtaxat, non etiam accessionis vice, quale est hypothecarium, in censu admittunt, id nihilominus vice versa equiparent iuri ipsi, vere ac proprie hypothecario, quoad hoc, vt quilibet rei censite possessor in solidum conueniri valeat, vt videre est apud Nauar. & alios, re-latos supra num. 8. eorum tamen potissimum rationem aptius infra coniungam num. 69.

Quarta & vltima sententia secundam & tertiam 11 proximae praecedentes coniungit, admittens in censu consignatiuo, de quo loquimur, duo haec iura, tamen iniunctim contraria, nempe tam ius vere, & proprie hypothecarium, atque ita personali constitutis obligationi accedens, irregulare tamen saltem quoad aliqua, quam ius reale, per se, & principaliter subsistens, ac subinde contrarias actiones, ex vno & altero iure resultantes, hypothecariam scilicet & in rem scriptam, non vt simul concurrant, sed vt vna vel altera ex electione creditoris competat: ita videlicet vt si census creditor in subsidium singularem rei censite possessorem conuenire velit pro redditibus decurtis nedum durante eius possessione, sed etiam antequam ipse possidere inciperet, vel pro omnibus redditibus in solidum, quamuis alia res aequae censui subnixae possideatur ab alio, agere teneatur actione hypothecaria, vel Saluiano interdieto, ei simili, si vero directo pro decurtis tantum durante eius possessione, vel pro rata tantum rei possessae, experiri potius debeat

actione in rem scripta, quae competit pro iure per se reali, siue rei possessorem principaliter ratione possessionis sequente. Quam sententiam & distinctionem non oblcure insinuat Hieron. Gabr. dict. confil. 47. num. 14. iuncto num. 18. vers. Sed quia propter, lib. 1. apertius tamen docuit Ludouic. Cenc. de censib. p. 2. c. 2. quest. 3. art. 6. num. 11. 12. & 13; & art. 8. n. 7. & 8. & latius quest. 5. art. 8. §. 9. per totos, qui ob hanc rationem aliquando personalem obligationem in censu principaliter dicit, potiusque attendendam, volens proinde obligationem realem, in re censita existentem, esse accessionariam, vt fecit in locis a me relatis numero 9. circa finem, maxime dict. quest. 3. art. 7. num. 6. vers. Secundo monetur, aliquando vice versa affirmat, censum qui constituitur, & venditur super fundo, esse in obligatione non accessione, & propter aliud, sed propter se, & principaliter, atque ita significans, obligationem personalem constituentis censum, accessionariam esse, vt in locis relatis supra numero 12. ad fin. Qua contrarietate similiter inuoluitur D. Couarr. lib. 3. var. cap. 7. num. 5. vers. Quamvis si contractum, & num. 6. in principio, iuncto vers. Cum videatur, & vers. In hac sequidem (vt & notari dicitis num. 9. & 12.) & Palador, lib. 1. ver. quod. c. 5. §. 8. numer. 16. illic. Cum annuus redditus super fundo imponitur, non tantum hypothecaria alio constituitur, sed etiam quoddam ius reale ipsi praedio usufructus instar imponitur, §. n. 18. illic. Nam hoc casu non tantum hypotheca contrahitur, sed etiam ius quoddam reale praedio imponitur, Flori. Maulonius de causis executiuis, ampliat. 6. a n. 44. ad 47. & ampliat. 14. n. 42. & 43. a qua contrarietate (vt & relato n. 12. ad fin. monui) eximere se contendunt Gabr. Cencius, & Maulonius praefata electione data, quam caeteri non sic expresse-rant.

22 Ego vero existimo, has omnes sententias ad duas necessitatibus reducendas fore, vt vel scilicet ex simplici census constitutione, super certo fundo vel fundis facta, vera ac propria iuris fundi, vel fundorum resulet hypotheca, personali constitutis obligationi accedens, eaque regularis, caeteram hypothecarum regulas per omnia sequens; vel inducatur potius ius, per se ac principaliter reale, personalem constitutis obligationem velut accessionariam ad se trahens, cuiusdam scilicet oneris perpetui, & quasi seruitutis innominatae praedio, super quo census imponitur, inhazentis. Cuius reductionis necessitas ex sequentibus probatur. In primis, quia limitatio illa prioris sententiae numero 2. relata, cum census constituto ad certum fundum restricta est sub dictione taxatina, ita scilicet vt constitutus, & eius heredes, alijue successores, ad redditus solutionem non nisi ratione rei, & quando illam possederint teneantur, vt tunc census constituto inducat ius, per se ac principaliter reale, quod quemlibet fundi censui possessorem necessario comitetur, cum expressa partium conuentione valde iuri conformi nitatur, in dubia est apud omnes iuris interpretes, & quae ratio conuenire potest, vt testatur Gaspar Rodericus in loco dict. num. 2. commemorato; quod & licet colligere ex D. Couarruias ibidem relato, & ex Gregor. Lopez in leg. 28. tit. 8. part. 5. gloss. magna, limit. 1. circa fin. vers. Et plane procederet, Auendañ. de censib. cap. 58. num. vlt. circa fin. vers. Est enim receptissimum. Tandem ergo questio nostra seu interceptum controuersiae eo in casu versatur, quo census constituto simpliciter, siue nulla expressa taxatione, seu limitatione, super certo fundo, vel fundis facta est. Rursus quia si admittamus ex tali census impositione simpliciter facta, veram ac propriam iudici hypothecam, necesse est vt in ea locum habeant omnes regulae verae, & propriae hy-

pothecae, vt habet prior sententia, specialitateque omnes excludantur, quas secunda considerat; nec enim * a regula recedendum est, nisi eius exceptio, seu limitatio in aliquo speciali casu ostendatur ab eo, cuius interest, l. Imperatores 17. vers. Nisi proprio, ff. de seruit. rust. praed. l. ab ea parte 5. ff. de probat. cum similibus, quod iuris brocardicum pluribus exornati disort. 3. num. 36. & differat. 33. num. 56. circa fin. & vltra eos in simili expendunt & exornant Tiraquel. de retratu consanguini, §. 1. gloss. 9. num. 211. vers. Et quod dicimus, & gloss. 14. numero 97. Borgninus Caualean. de usufr. n. 155. circa fin. vers. Quia res, Vincent. Honded. conf. 81. n. 19. volum. 1. ac ex aliis exornant, & explicant Card. Tolet. pract. concl. tom. 7. lit. S. conclus. 361. n. 2. Gabr. Aluarez ad axiomata iur. lit. R. n. 46. 47. & 48. & in terminis pro Ioanne Garfia prioris sententiae auctore aduertit Felicianus tom. 2. de censibus lib. 3. cap. 4. n. 16. vers. Sed haec ratio, ad fin. Tandem, quia secunda sententia affirmans, fundi suppositionem in censu veram hypothecam esse, quamuis irregularem, & anomalam, & tertia volens, ius quoddam reale constitui super ipso fundo, per se ac principaliter subsistens, abque manifesta contradictione coniungi nequeant, vt fecere quartae sententiae authores, cum duo illa iura inter se pugnant, quia ius reale per se subsistens supponit, principalem obligationem esse rei, & accessionariam personae; ius autem verae ac propriae hypothecae vice versa principalem obligationem esse personae, & accessionariam rei, quemadmodum tertiae sententiae authores pro comperto habent; maxime Valacus de iure emphyt. q. 32. n. 13. & 14. & Salazar de usu, & consuetud. cap. 11. num. 45. 46. & 47. Nec proinde talia iura * consistere in eodem subiecto possunt, ex regul. Text. in l. Titia si non nuperis 100. illic. Reticulum est enim, eandem & vt viduam, & vt nuptam admitti, ff. de condit. & demonstrat. leg. hac verba ille, 124. vers. Distinctiuum, illic. Quorum posio altero, necesse est tolli alterum, ff. de verb. signif. l. vbi pugnantia 149. al. 188. ff. de reg. iur. capite hospitium 17. in fin. 32. distinct. Menoch. de praesumpt. lib. 4. praef. 36. n. 48. & lib. 6. praef. 38. n. 27. & 28. nisi lex ipsa in re, principaliter oneri reali affecta, simul ius hypothecae ad aliquos effectus fauorabiliter inducat, vt in tributis, & similibus, iuxta inferius dicenda n. 59. cum 2. seqq. idque in terminis aduersus D. Couarr. eumque miratus aduertit Felicianus d. 2. tomo de censibus lib. 3. cap. 4. n. 16. §. sed hac ratio, post princip. vers. Quare miror, vt & in simili vtrumque, tam scilicet D. Couarr. quam Felicianum alibi, miratur Auend. de censib. cap. 23. n. 15. Neque huic contrarietati occurratur per electionem, quam Gabr. Cencius, & Maulonius, quartae sententiae authores, tribuunt censu domino, seu creditori, vtrum agere velit sola hypothecaria, vel actione potius in rem scripta. Qui moneri * ex eo poterunt, quod duae actiones contrariae possint alicui ita competere, vt vnam ex his, qua experiri malit, eligere valeat, lege si seruis 27. §. Proculus 14. vers. Et si vno iudicio, ff. ad legem Aquil. lege quod in herede 9. §. eligere, ff. de tributor. aut. lege 1. & l. fin. §. 1. C. de fin. cum similibus a me relatis differat. 32. num. 68. Nam proculdubio falluntur, quia hoc tunc demum verum est, ac procedit, cum actiones illae ex eodem fonte, siue principio, causa, & origine, quamquam diuersa iuris ratione proficiscuntur, vt ex earum legum exemplis plane constat, & aliis, quae ego retuli d. dissertatione 32. a num. 44. quod & ipsum plane indicat iuris regula, quae extat in lege nemo ex his 43. alias 44. §. 1. ff. de regul. iur. illic: Quoties concurrunt plures actiones eiusdem rei, nomine, una tantum quis experiri debet, vbi notantur omnes,

omnes, optimè Gotofred. in d. l. quod in herede, ad verbum eligere, vers. Quoties actiones, nouissimè D. Larrea de off. Granatens. 98. n. 71. p. 2. quod in proposito nostro non contingit, vt diximus.

26 Videndum ergo est, quanam harum duarum opinionum, ad quas ceteras necessariò reducendas fore diximus, verior sit? Et sanè verior est secunda sententia, quæ ex quatuor supra commemoratis tertia est, num. 12. relata, latèq; exornata, docens, ex census constitutione super certo fundo, vel fundis facta, nullam veram, & propriam induci hypothecam, sed abusiua tantum, propriè verò dumtaxat induci ius aliud reale ab ea distinctum, per se principaliter subsistens, cuiusdam oneris perpetui, & quasi seruitutis innotinatæ prædio subingato inherens, & quemlibet eius possessorem sequentis. Pro cuius sententiæ euidentiore comprobatione, libet veram, ac propriam, omnibusque numeris (ni fallor) absolutam ipsius census redimibilib, de quo loquimur, distinctionem in medium proferre, omittis aliis, quæ aliter atque aliter ab interpretibus traduntur, vt videre est apud Virgin. Boccat. aliquas breuiter referentem 1. part. de censibus, num. 17. Felicianum nonnullas quoque referentem, & impugnantem, notamque à se constitutam tradentem lib. 1. de censibus, cap. 4. num. 6. 7. & 8. Galparem Rodericum, qui ipsius Feliciani distinctionem refellit, & aliam Domini Socii, Menochii, & Ioannis Baptistæ Lupi, ac rursus nouam excogitat lib. 1. de annuis redditibus, quest. 1. num. 1. 2. & 4. Ferdin. Rebellum, qui aliam meliorem, sed adhuc diminutam tradit 2. part. de obligat. instr. lib. 10. de censibus, quest. 1. num. 3. & Ludouicum Cencium, nouam itidem, à ceteris diuersam conuigentem, latèq; explicantem 1. part. de censibus, cap. 1. quest. 3. art. 2. num. 1. cum seqq.

27 Qui ferè omnes (vt obiter moneam) in eo simul fallunt, quòd communem interpretum errorem secuti, Ianoleni I. C. sententiam in lege omnis definitio 202. aliàs 203. ff. de reg. iur. his verbis conceptam, omnis definitio in iure civili periculosa est, parua est enim (al. rarum) vt non subverti possit, ad huiusmodi distinctiones, rei quidditatem (vt dialectici vocant) seu substantiam explicantes referunt, quasi illæ huiusmodi periculo sint exposte, sic etenim securè tradidit Felicianus d. lib. 1. cap. 5. numer. 10. vers. Ipse quidem, & Rodericus, ac Cencius vbi proximè, ille num. 3. hic verò num. 18. non animaduertentes, nihil ab eis alienius esse; nam imò propriè distinctiones non erunt, sed descriptiones propriis, si subuertantur, sine bonæ definitionis præscriptis careant, qualia sunt, vt genere, & differentis consent, vt rei distincta vim, & substantiam breuiter expriment, nihil continentes superfluum, aut diminutum, & (vt aiunt) eum distinctis suis conuertantur, itavt à distincto ad distinctionem valeat argumentum, & e converso, vt ex Boëtio retulit Accursus, quanquam non ita explicans in dicta lege omnis definitio, in princip. glossa, apertiusq; Cicero docuit lib. 1. de oratore, cuius verba refert Guilielm. Diemenus ad eam leg. sub num. 16. latèq; ibidem explicauerunt Decius num. 1. 2. & 3. Mayner. num. 1. & 3. & Cagnol. à num. 17. maxime ex n. 35. post Bart. & alios in l. 1. §. dolum, ff. de dolo, & in l. 1. ff. de restitut. & ultra plures congestos à Sebalt. Medicis de definit. part. 1. in præf. num. 13. post quos id ipsum obseruauerunt idem Medicus ibi, quest. 1. à num. 2. (qui distinctionis distinctionem latè prosequitur) optimè Galpar Cardillus Villalpandens lib. 1. summa summularum cap. 5. de diffinit. per totum, Vigl. Znicheim. ad princip. instr. de restitut. num. 23. D. Ferdin. Mendocça lib. 1. disp. de pat. cap. 8. n. 9. D. Ant. Pichard. qui alia Cicæ, aliorumque bonorum authorum loca con-

gerit in dispur. de mora n. 3. & à n. 24. ad 26. & in §i extraneis num. 28. instr. de hered. qual. & diff. & in Rubr. instr. de oblig. n. 9. Quapropter si de huiusmodi distinct. Ianolenus in d. l. omnis acciperetur (vt à Doctõribus frequentius intelligitur, quemadmodum ultra relatos contat ex Decio ibi, in princip. & Cagnol. num. 56. vers. Sed communiter, Medicis de definit. in præf. à n. 7. vers. Sed non recedo, Mendocça vbi proximè, & Parlador. in sequenti. diff. 30. numero 3.) rem proorsus absurdam significaret, nempe difficile esse bonam inuenire distinctionem, eò quòd vix accidat qui subuertatur, neque omnibus suis requisitis constet. Nec enim id distinctionis, sed distinctionem vici verti debet. Verius est igitur, * Ianolenum non de rei distinct. loqui, que ex dis. & finio componitur, quasi dispartiendo distinguat, per genus nempe, & differentias, vt diximus, & aduertit Cagnol. in d. l. omnis, num. 4. sed de definit. per e. & simpl. f. que & si plerumque apud autores cum illa confundi solet, imò & apud ipsos I. C. in d. l. 1. §. dolum, ff. de dolo, lege de pñi 5. §. vlt. & l. definitio 6. ff. de pñiis, proprie tamen significat iuris determinationem seu regulam, vt in iure passim videre est nempe ex l. filium cum definitio 6. ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iur. l. regulariter definiendum 9. ff. de pet. hered. l. 2. §. Scenola, al. l. 3. vers. Et generaliter definit, ff. de eo quod cer. loco, l. mora 32. in princip. illic. Quod apud iudicem examinabitur, nam distinctus est huius rei definitio, ff. de off. l. 3. §. eiusdem, illic. Nullo certo modo satis definiti potest, ff. de restit. lege regula 9. §. sed facti, vers. Et reuè Labeo definit, ff. de iur. & facti ign. l. si sponsus 5. §. consolet 8. vers. Hoc autem ex eo venit, quòd definiti fore, ff. de donat. inter l. uxores 6. vers. Et generaliter definiendum, ff. de donat. l. 3. §. 1. illic. Nos generaliter definiemus, & l. quod dicitur 15. ad fin. illic. Non tam facile in vniuersum definiti, ff. de impens. in res dotal. facti. l. 4. §. 1. illic. Puto rectè generaliter definiti, & in fin. illic. Propter que ad generalium definitionem reuertendum est, ff. de hered. instr. l. quidam 30. in fin. illic. Quamuis definiti potest, ff. de legat. 2. l. Melia 14. §. 1. vers. Sed & si generaliter pubertas non sic definitur, ff. de alim. & cibis, legat. l. Quintus Mancius 10. vers. Nam si generaliter, illic. Vera est illius definitio, ff. de auro, & arg. leg. l. 1. in princip. illic. Cætoniana regula sic definitur, & illic. Que definitio in quibusdam falsa est, ff. de reg. Cæton. l. si Titio 22. §. 1. vers. Quia definitio, ff. quando dies leg. ced. l. 3. illic. Temporis à lege definiti, ff. de usufr. l. si quis circum 7. §. si ancillam, vers. Et quidem ita definiti potest, ff. de except. rei ind. l. de accessionibus 14. in princip. illic. Nihil in perpetuum, neque generaliter definire possumus, ff. de iur. & temp. præscript. l. in honorarius 35. illic. Sic esse definiendum, ff. de obligat. & att. l. cum ex pluribus 97. vers. Quod veteres ita definiunt, ff. de solut. l. Carbonum 167. post princip. illic. Eandem habebunt definitionem (vbi Rebusus rectè interpretatur idem decisionem, & determinationem) ff. de verb. signif. l. si intra 8. illic. Legibus definitum tempus Codice de non numer. pecun. l. minor annis lege definitis 5. Codice de fideicommiss. libens. l. fin. in princ. illic. Definimus, & ad fin. vers. Cum & antiqua regula iuris, quæ definit, C. de acq. poss. l. hereditatem 4. in fin. illic. Nihil hac iuris definitio nocet, C. in quibus caus. cessat longi tempor. præscr. l. 1. §. fin. illic. Aperta definitio sancimus, C. de annali except. Cur non igitur * eodem modo accipiendum sit definitionis verbum in d. l. omnis, de reg. iur. Maxime quæ in voce ambigua ea semper sit acceptio laudanda, quæ rei de qua agitur aptior est, l. quoriam idem sermo 67. ff. cod. tit. & definitioni in hac significatione, aliter ac in priore, vt vidimus, propriè conueniat quod in ea leg.

leg. traditum est, parum vel rarum esse, vt non subverti possit, id quod de generali præcepto, seu regula Quintil. docuit instr. orator. lib. 2. capite 13. circa fin. vers. Propter quas, his verbis. Raro enim reperitur hoc genus, vt non labefactari parue aliqua, aut subtrui possit, & Paul. I. C. significat * in leg. i. illic. Cum in aliquo vitata est, ff. illo tit. de reg. iur. vbi post alios notarunt Dec. num. 14. Cagnol. num. 25. Cuiac. post princip. & Petr. Fab. num. 1. 1. & 12. dicentes per Text. illum, proprium esse regulæ vitari, siue in aliquibus casibus fallere, ac limitari, quod & nos breuiter diximus differt. 22. num. 11. ad hoc etiam citantes Text. in d. l. omnis definitio, quam sic multò verius intellexit Accurs. ibi, post princip. vers. Huiusmodi, minùs rectè taxatus à Budæo (tametsi propriam illam verbis definitio significationem agnoscante, vt fit idem quod aphorismus Græcè) in annotat. ad P. n. pag. vlt. ad eand. l. omnis, meritoque probatus à Marco Mantua singul. 187. vers. Sed ego cogitabam, Mayner. n. 4. Reuar. in princip. Petto Fab. num. 1. & 5. & Guiliel. Diem. n. 9. in d. l. omnis, Cuiac. post princip. vers. Iuris definitio, & cod. Petto Fab. num. 2. 12. & 13. in d. l. 1. eiusdem, Ant. Angust. lib. 3. emendat. c. 9. pag. 167. in princ. vers. Sed & ihud. Ioan. Coraf. in Rubr. ff. de feruit. n. 10. vers. Quamquam, & latius lib. 7. miscell. c. 6. n. 1. & 2. Viglio in d. §. 1. instr. de restitut. n. 25. & 26. Pinel. ad Rubr. C. de rescind. vend. l. p. c. 3. n. vlt. ad fin. vers. Sed si verba, D. Pichard. de moris, n. 19. & 20.

32 Igitur (vt ad rem redeam) census consignatus redimibilis sic (ni fallor) verissime distincti potest, vt sit contractus moribus introductus, & à Romanis Pontificibus probatus, quo quis pretio accepto, vendit ius exigendi redditus annuos pecuniarios super re sua immobili, vel quasi, contemplatio est fructuum illius, tali oneri æquivalentium, quando in sibi, vel successori placuerit. In qua distinct. generis loco adicitur verbum contractus, vt & adicitur in distinct. tradita à Felician. d. lib. 1. de censib. c. 4. num. 8. ex ratione ab eodem subiecta, quòd * id plures contractuum species vno ambitu comprehendit, tam à iure gentium introductas, vt contractum emptionis, & similes, relos in l. ex hoc iure 5. ff. de iust. & iur. & in §. ius autem gentium, vers. Et ex hoc iure, instr. de iur. natur. quàm à iure civili, vt stipulationem, & alios, quorum meminit gloss. vlt. in dict. leg. ex hoc iure, similis verbo pene; in d. §. ius autem, quatum glossarum exemplis an per omnia vera sint, late discutit Felician. de censib. lib. 1. cap. 1. numero 10. 11. & 16. latissimè Egid. Bened. ad relatum l. ex hoc iure 1. p. cap. 11. a num. 1. 31. 59. & 76. Cætera verba loco differentie adiciuntur, & vt per ea essentialis huius contractus natura indicetur, qua à cæteris discriminatur. Priora * sunt illa moribus introducta, quæ à consuetudine aliquarum nationum contractum hunc originem duxisse dicant, id quod verum esse constat ex extrazagantibus Martini, & Calixti, 1. & 2. de empt. & vend. inter communes: à quo autem tempore late post alios prosequitur Landouic. Cenc. de censib. part. 1. cap. 1. quest. 2. per totam, qui tamen male num. 15. post Bonium à re relatum docet, cum iuri gentium posse tribui, obitante reg. Textus in leg. omnes populi 9. vers. Quòd verò, ff. de iust. & iur. cum similib. & obseruat optimè Felician. d. lib. 1. c. 1. num. 18. vers.

33 Ex horum num. Potrà * per ea verba ab iisdem illis contractibus nuper enumeratis hic contractus distinguitur, licet conueniat etiam cum contractu feudali, qui moribus similiter introductus est, iuxta tradita à Iulio Clato §. feudum, quest. 1. & 2. ac post plures alios Nic. Intrioglio, & Henr. Fortalento de feud. illo cap. 3. num. 2. hoc verò c. 1. concl. 8. à num. 2. cum notat. ex lit. D. & cum aliis contractibus apud D. D. Esf. Vela Dissertat. Iuris Tom. I.

varias nationes vfitatis, qualis est etiam contractus luellarius, de quo late disserit Celsat Mantenus in integr. tract. de iure contractus luellarij, vltra plures qui de huiusmodi consuetudinibus, à quibus ille dimanauit, fidem faciunt; quos referet idem Mantenus q. 1. n. 1. Sequentia verba, * & à Romanis 38 Pontificibus probatus, male à Feliciano omittit, constant similiter ex relatis extrazagantibus, & ex constitutionibus Nicolai V. Pij V. & Gregorij XIII. quarum in præcedentibus late meminimus, maxime differtat. 28. ex num. 8. contractusque hunc censualem distinguunt à feueratio, qui est ius civile intra certas metas permittit esse, Pontificum tamen sanctionibus, naturalis ac diuini iuris vestigijs inherens, penitus est damnatus, vt probauit, & exornati late in prælect. ad cap. 1. de officio ord. part. 1. ex num. 65. Qua ratione similiter cum fecerunt à contractu illo luellario, cui palliatum inesse vltimam ex multis rectè probat Mantenus d. quest. 1. ex num. 1. post med. vers. Qui tamen contractus, & post question. illam sigillatim per singula eius contractus pacta discorrens, & apertius quest. 6. per totam, vbi consuetudines circa contractum ipsum introductas rectè improbat. Sequuntur in distinct. verba illa, * quo quis pretio accepto vendit, per quæ hic contractus distinguitur à simplici contractu emptionis, & venditionis, ad cuius substantiam non requiritur pretij acceptio vel numeratio, sed conuentio tantum de soluendo eo, vt constat ex princ. illic. Simul atque de pretio conuenit, quamvis nondum numeratum sit, instr. de empr. & vendit. cum relatis à D. Pichard. ibi num. 1. & à me supra differt. 30. numero 42. cum tamen ad iustitiam, & substantiam huius censualis contractus, pretij acceptio, vel numeratio præcisè requiratur, vt constat ex relatis extrazagantibus, & Pij V. & aliorum constitutionibus, quanquam quoad numerationis modum interit inter eas; nam Pij V. constitutio præcisè exigit verum, & realem numerationem in presentia notari, & testium, qui de ea fidem faciant; cætera verò quacumque numeratione, seu pretij solutione contenta sunt, etiam non reali, sed facta per modos à iure introductos, ex quibus verè constat, venditoris census integrè de eius pretio satisfactum esse, iuxta ea quæ dissertat. 36. late disseram. Qua ratione hunc contractum, non inter eos, qui consensu perficiuntur, vt simplex emptio, ac venditio, & similes, sed inter eos, qui re celebrantur, vt mutuum, depositum, idque genus alij, non male connumerat Felician. d. lib. 1. de censib. cap. 2. num. 9. post med. vers. Nihilominus tamen, & cum anomalam seu irregularem venditionem vocat paulo post ipse Felicianus in vers. Nec me mouet, Rebellus 2. part. de oblig. instr. lib. 10. de censib. q. 1. n. vlt. Præterea * distinguuntur hic contractus per relata verba, à censu iam constituto, qui si denudò venderetur, prout vendi potest, instat aliorum iurum, aut nominum, arg. Rubrica ac l. 1. cum sequentibus, ff. & Cod. de heredit. vel act. vend. omnino regulandus esset iuxta regulas simplicis emptionis, & venditionis, ac proinde sufficeret conuentum esse de pretio, licet id in venditione ipsa non interueniret. Denique separatur à censibus, qui aliis modis, quàm per venditionem impositi sunt, de quibus hic non agimus, & idèd tantum abest, vt ex hoc capite superior distinctio vitiosa videri possit, vt visa est Roderico lib. 1. de ann. redit. q. 3. n. 1. vers. Verum hac, vt imò esset potius, si illos comprehendere, vt pote aliis à distincto conueniens. Non autem * post verbum pretio, addidi instr. quia & si in præfatis constitutionibus Pontificis, iustum quoque exigatur pretium, à lege vel consuetudine taxatum, quemadmodum colligitur ex Pp 3 dist.